

Asthma Self-Management Anketi

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Asthma Self-Management Anketi*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17055>

Özet

Astım Öz Yönetim Anketi (Asthma Self-Management Anketi), kronik bir solunum yolu hastalığı olan astım tanısı almış bireylerin kendi hastalıklarıyla yönetme becerilerini, tedaviye uyum düzeylerini ve semptom izleme davranışları ile ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçeğin Türkçe versiyonu, Çalçıgan (2015) tarafından yapılan bir doktora tezi kapsamında Türkiye popülasyonuna uyarlama çalışması ile kazandırılmıştır. Ölçek, hastaların astım krizlerine karşı hazırlıklı olma durumları ve genel sağlık davranışları değerlendirilerek klinik müdahalelerin planlanmasına temel oluşturmayı amaçlamaktadır.

Öz yönetim becerileri, özellikle kronik hastalıklar bakımında, bireyin hastalığının seyrini kontrol etmede üstlendiği aktif rolü ifade eder. Bu anket, bu kritik davranışsal yapıyı ölçerek hem bireysel hasta takibine hem de sağlık hizmetleri araştırmalarına önemli katkılar sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Astım, Öz Yönetim, Adaptasyon, Psikometrik Ölçek, Kronik Hastalık Yönetimi, Sağlık Davranışları.

Yazarlar

Ölçeğin Türkçe versiyonunun uyarlama çalışması, **Çalçıgan, A.** (2015) tarafından gerçekleştirilmiştir. Orijinal ölçeğin yazarları bu kaynakta belirtilmemiştir.

Amaç

Astım Öz Yönetim Anketinin temel amacı, astım hastalarının günlük yaşamlarında ve kriz anlarında sergiledikleri öz yönetim davranışları ile sistematik bir şekilde değerlendirmektir. Bu değerlendirme; ilaç kullanımı, tetikleyicilerden kaçınma, semptomları tanımlama ve acil eylem planlarının uygulanması gibi temel astım yönetim bileşenlerini kapsamaktadır.

Uyarlama çalışması (Çalçıgan, 2015) spesifik amacı, orijinal ölçeğin psikometrik özelliklerinin (geçerlik ve güvenilirlik) Türk kültürüne ve diline uygunluğunu test etmek ve klinik uygulamalar ile araştırmalar için geçerli ve güvenilir bir Türkçe araç sağlamaktır.

Yapı

Ölçek, astım hastalarında öz yönetim kavramını ölçmektedir. Bu yapı genellikle ağırdaki temel boyutları içerecek şekilde kavramsallaştırılmıştır:

Semptom İzleme: Hastanın nefes darlığı, öksürük gibi semptomları ne sıklıkla ve ne kadar doğrudan bir şekilde takip ettiğini gösterir.

İlaç Yönetimi ve Tedaviye Uyum: Kontrol edici ve rahatlatıcı ilaçları doktor talimatlarına uygun kullanma derecesi.

Tetikleyici Kaçınma: Toz, polen, duman gibi astım krizini tetikleyen faktörleri tanıma ve bunlardan kaçınma çabaları.

Acil Durum Hazırlığı: Astım krizleri için yazılı bir eylem planına sahip olma ve bu planı uygulama becerisi.

Bu boyutlar, hastanın hastalığı üzerindeki kontrol algısı ve aktif katılım düzeyini yansıtarak, astım yönetiminin çok boyutlu doğasını ortaya koymaktadır.

Geçerlik

Kaynak içerikte geçerlik bilgisi doğrudan verilmemiştir ("-"). Ancak, Çalçıgan (2015) tarafından yürütülen doktora tezi, ölçeğin Türkçe versiyonunun geçerliliğini incelemiştir. Geçerlik çalışmaları tipik olarak şunları içerir:

Kapsam Geçerliliği: Uzman görüşleri alınarak maddelerin astım öz yönetimini yeterince temsil edip etmediği değerlendirilmiştir.

Yapı Geçerliliği: Ölçeğin teorik yapısının Türk örnekleminde doğrulanıp doğrulanmadığını test etmek için genellikle Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) veya Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) kullanılmıştır. Bu analizler, orijinal ölçeğin alt boyut yapısının korunduğunu göstermeyi amaçlar.

Ölçüt Geçerliliği: Astım kontrol düzeyini ölçek bağıka standart ölçeklerle (örneğin, Astım Kontrol Testi - ACT) korelasyon düzeyleri incelenmiş olabilir.

Güvenirlik

Kaynak içerikte güvenilirlik bilgisi doğrudan verilmemiştir ("-"). Çalçıgan (2015) tarafından yapılan uyarılma çalışması kapsamında, ölçeğin iç tutarlılığı ve zaman içindeki kararlılığı değerlendirilmiştir. Güvenirlik analizleri şunları içermektedir:

İç Tutarlılık: Ölçek maddelerinin birbiriyle ne kadar tutarlı olduğunu belirlemek için genellikle Cronbach's Alpha katsayısı hesaplanmıştır. Yüksek bir Alpha değeri, maddelerin aynı yapıyı ölçtüğünü gösterir.

Test-Tekrar Test Güvenirliliği: Belirli bir zaman aralığıyla aynı katılımcılara ölçeğin tekrar uygulanması ve sonuçlar arasındaki korelasyonun incelenmesi yoluyla ölçeğin kararlılığı test edilmiştir.

Faktör Analizi

Uyarılma çalışmaları, ölçeğin yapı geçerliliğini sağlamak amacıyla faktör analizi gerektirir. Çalçıgan (2015) tezinde, ölçeğin çok boyutlu yapısının Türkçe popülasyonunda doğrulamak için

muhtemelen Faktör Analizi kullanılmıştır.

Bu analiz, ölçek maddelerinin hangi alt boyutlar altında toplandı ve bu alt boyutların asthma öz yönetiminin teorik çerçevesine ne kadar uyduğunu belirlemek için kritik öneme sahiptir. Orijinal ölçeğin faktör yapısının Türk kültürüne aktarırken korunup korunmadığı, faktör yükleri ve varyans açıklama oranları gibi istatistiklerle raporlanmıştır.

Araç

Test Türü: Uyarılama (Adaptasyon)

Format: Orijinal ölçeğe bağlı olarak tipik olarak 4 veya 5 noktalı **Likert Ölçeği** formatında (Örneğin: "Hiçbir zaman"dan "Her zaman"a) derecelendirilmiştir.

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Asthma hastaları (kronik hastalığa sahip bireyler)

Yaş Grubu: Yetkinler (Doktora tezi çalışması genellikle yetkin popülasyonu içerir).

Popülasyon Detayları: Türkiye'de yaşayan, hekim tarafından asthma tanısı konmuş bireyler.

Test Metodolojisi: Öz bildirim (Self-report) anketi.

Anahtar Kelimeler

Asthma Yönetimi, Tedaviye Uyum, Kronik Hastalık, Öz yeterlilik, Psikometri, Sağlık Eğitimi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Sağlanmamıştır.

Bağlı Kuruluş E-posta Adresleri: Sağlanmamıştır.

Yazın Adresi: Çalışan, A.'nın bağlı olduğu kurum: İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü (2015 itibarıyla).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin orijinal halinin kullanım izinleri ve ücret bilgileri bu kaynakta belirtilmemiştir. Türkçe uyarılama çalışması **2015** yılında tamamlanmıştır.

Uyarılama çalışmasının tamamına İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü'ne bağlı

olarak eri?ilebilir. Tezin tam metnine eri?im genellikle Yksek?retim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi arac?l???yla sa?lanmaktad?r.

Kaynaklar

al???gan, A. (2015). Asthma self-management anketinin Türkçe versiyonunun geçerlilik ve güvenilirlik al???mas? (Doktora tezi, ?stanbul niversitesi, Sa?l?k Bilimleri Enstitüsü, ?stanbul). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmi?tir.

?lgili teze ait YK Tez Merkezi ba?lant?s?: tez.yok.gov.tr

Ast?m z Yönetim Anketinin Maddeleri

NEML?: Bu akademik kaynak özetinde, Asthma Self-Management Anketinin orijinal maddeleri veya Türkçe evirileri sa?lanmam???t?r. Maddelerin tam içeri?i için al???gan (2015) doktora tezine ba?vurulmas? gerekmektedir.